

La selectivitat, un examen qüestionat

El mètode d'avaluació per filtrar els alumnes que accedeixen a la universitat continua sent memorístic i manté dèficits a l'hora d'analitzar la visió crítica dels estudiants

Grup d'estudiants fent la selectivitat | Europa Press

Aquest dimecres comencen les proves d'accés a la universitat (PAU), més conegudes com a selectivitat. Un any més en què els estudiants que han completat segon de Batxillerat - s'examinen fins a 34.547 alumnes- s'hauran d'enfrontar a una prova decisiva per poder cursar estudis universitaris. Permanentment, la selectivitat s'ha sotmès a escrutini com a forma d'avaluació. És el millor mètode? És el més just? L'anàlisi no s'ha resolt, i l'examen continua sent el filtre necessari abans d'accedir al sistema universitari.

La prova té dues fases: la general, que és obligatòria i consta de cinc exàmens (català, castellà, llengua estrangera, història i una assignatura a escollir); i la fase específica, que és voluntària i serveix per millorar la qualificació. En aquesta segona fase, els alumnes poden triar un màxim de tres matèries de modalitat, entre les quals les dues millors puntuades seran les que s'utilitzaran per generar la nota.

El pedagog i professor de la Universitat de Barcelona (UB) Jordi Puig Voltes considera que s'ha de canviar de model. "Un mètode memorístic com la selectivitat no potencia les competències emocionals", explica. Puig Voltes sí que admet que s'està "intentant canviar el sistema educatiu perquè sigui més comprensiu". Malgrat això, la selectivitat, la prova més important d'aquest sistema, "manté uns valors contradictoris a la voluntat de canvi", afirma.

Segons el seu parer, classificar els joves en notes fomenta la creació d'una sèrie d'estàndards

socials que deriva en la competència dels alumnes. Com a conseqüència, la formació durant el Batxillerat es focalitza, en general, a passar la selectivitat. Apunta Puig Voltes, per exemple, la invertebrança que una assignatura com filosofia, on s'estudien autors que criticaven el sistema i l'intentaven canviar, acabi sent una matèria en què es relegui la reflexió a un segon pla.

De la fórmula memorística a la competencial

Eduard Vallory, del Centre UNESCO de Catalunya, exposa que a l'examen de la selectivitat "tot es redueix a una nota" i que l'important és "haver arribat al resultat" amb independència de com s'ha aconseguit. Així, l'expert en educació considera que "els models avaluatius tradicionals que es basen a reduir-ho tot a un número, a part de ser injustos, generen l'efecte contrari que l'aprenentatge hauria d'impulsar".

Vallory ressalta que el fet que els exàmens siguin memorístics en comptes de competencials "envia un missatge erroni a la mateixa universitat". El que permet saber l'actual sistema de les PAU és que l'alumne "ha tingut la capacitat de fer una tipologia d'examen memorístic" i, en canvi, no selecciona "els alumnes amb característiques més òptimes per una professió" en concret.

El també pedagog i professor de la UB Enric Prats exposa, però, que "posar una nota és bastant difícil d'evitar", ja que al cap i a la fi "s'ha d'establir un ordre". Aquí, destaca, hi entra en joc la importància dels professors, que han de deixar clar als alumnes que la selectivitat "no els avalua com a persones" ni tampoc determina les seves capacitats per a la professió que escullen.

Tot i això, Prats reconeix que "hi podria haver altres mecanismes" per dur a terme aquesta selecció. Considera, de fet, que s'hauria de "treballar més la comprensió crítica de la realitat" dels alumnes: s'hauria de "mesurar la capacitat de manejar, organitzar i avaluar la informació" i saber-la transmetre.

En aquest sentit Puig Voltes també coincideix en la manca de visió crítica en el sistema avaluatiu. Per al pedagog, però, "la societat encara no està preparada per això". "Un adult no està disposat que un adolescent desacredités el que diu", explica. A això s'hi suma la falta de voluntat política, clau per canviar o mantenir el sistema. En aquest cas, segons l'acadèmic, es continua reproduint un model que "dona estabilitat" i és pràctic per l'administració a l'hora de "distribuir els estudiants d'una forma més o menys estadísticament correcta", considera.

Així, tot i que hi ha hagut diversos intents d'implantar proves competencials, aquests no s'han acabat de materialitzar. Vallory es refereix a una qüestió de "falta de valentia d'afrontar la posada al dia dels models avaluatius". Considera que, tot i que la formació ha virat cap a un model competencial, els sistemes d'avaluació s'han estancat perquè els professionals que els creen no tenen clar cap a quins mètodes progressar.

Un problema també de recursos

Prats ressalta també la qüestió econòmica. La selectivitat actual, formada per diversos exàmens memorístics, en part finançats pel mateix alumnat, ja suposen un pressupost elevat. Ara bé, si es canvia el sistema d'avaluació i s'estableixen més filtres per seleccionar els estudiants, també "augmentarà la inversió".

Pel que fa als mètodes alternatius, els tres professionals coincideixen en què cal un sistema molt més obert. Prats aposta per "un mètode que tingui en compte unes capacitats molt concretes per accedir a segons quins estudis". I, a més a més, també troba necessari que "tots els estudis estableixin uns requisits per accedir-hi". Seria bo, afegeix, que es valoressin "les competències comunicatives, d'interès, elements del currículum, implicacions en entitats i, fins i tot, la formació complementària".

Vallory proposa "creuar diversos elements avaluatius de maduresa intel·lectual", i no pas de

capacitat de retenció a curt termini. També incideix en la importància d'avaluar el perfil de l'estudiant per encarar-lo a un estudi particular. Finalment, posa de relleu la necessitat d'una orientació als alumnes, "ja que molts arriben a la universitat sense tenir cap criteri de què volen estudiar".

En consonància, Puig Voltes recalca la primordialitat que les universitats facin "processos d'assessorament i d'orientació per a la vida laboral" i disposin d'ofertes formatives molt menys preconfigurades i que es puguin personalitzar a les necessitats i característiques de cada estudiant.